

Hilary Putnam – logik och filosofi

”för hans bidrag till förståelsen av semantiken för teoretiska termer och termer för naturliga sorter, och av denna semantiks konsekvenser för språkfilosofi, kunskapsteori, vetenskapsteori och metafysik”

Hilary Putnam är en av vår tids mest mångsidiga filosofer. Han har skrivit drygt 20 böcker och mer än 300 artiklar, med en ämnesmässig spännvidd från matematisk logik till religion.

Det arbete som motiverar 2011 års Rolf Schockpris i logik och filosofi faller inom gränsområdet mellan språkfilosofi, vetenskapsteori och metafysik. Det gäller i första hand semantiken för två slags språkliga uttryck, vetenskapliga teoretiska termer, som ”atom” och ”energi”, samt vardagstermer för naturliga sorter, som ”guld” och ”vatten”.

Utgångspunkten är Willard Van Orman Quines kritik av distinktionen mellan analytiska och syntetiska satser. De förra ska vara sanna enbart i kraft av sin mening, medan sanningen hos de senare också beror på världen. ”Alla ungarlar cyklar” ska vara syntetisk och ”Alla ungarlar är ogifta” analytisk.

Till skillnad från Quine höll Putnam fast vid detta exempel på analyticitet: den som förnekar satsen måste mena något annat än vi gör med något av orden. Men för teoretiska termer är det inte rimligt med en skarp åtskillnad. Dessa förknippas med kluster av naturlagar. Om vi förkastar alla lagutsagor rörande energi har vi tveklöst ändrat meningen hos termen ”energi”, men det är inte klart vilka eller hur många vi måste förkasta för att en ändring ska äga rum.

Därmed kan mening hos teoretiska termer bevaras när en teori ändras. Denna revidering av semantiken möjliggör i sin tur vetenskaplig realism: den nya teorin handlar om samma fenomen som den gamla.

Senare kombinerade Putnam dessa uppfattningar med meningsexternalism. Meningen hos termer för naturliga sorter, som ”vatten”, bestäms av språkanvändarnas omgivning och inte av de stereotypa egenskaper de förknippas med termen, till exempel att släcka törst och rinna i floder. På en annan planet som till det yttre helt liknade vår och uppfattades lika av sina invånare, kunde en annan substans än H₂O, säg XYZ, ha dessa egenskaper istället. För talarna på denna Tvillingjord skulle ”vatten” betyda XYZ, medan vi borde sanningsenligt förneka att det finns något vatten på deras planet. Slutsatsen blir att ”Meanings just ain’t in the head”.

Hilary Whitehall Putnam föddes i Chicago 1926. Efter studierna vid University of Pennsylvania och Harvard University doktorerade han 1951 vid University of California, Los Angeles (UCLA), med Hans Reichenbach och Rudolf Carnap som handledare. Efter en längre vistelse vid Massachusetts Institute of Technology (MIT) flyttade han 1965 till Harvard där han 1976 utnämndes till Walter Beverly Pearson Professor of Mathematical Logic. Han är idag Cogan University Professor Emeritus vid Harvard University.

Putnam har varit president för American Philosophical Association (Eastern Division), Philosophy of Science Association och Association for Symbolic Logic. Han är ledamot av American Academy of Arts and Sciences, och Corresponding Fellow av British Academy (Storbritanniens nationella akademi för humaniora och samhällsvetenskaper) samt den franska Académie de Sciences Morales et Politiques. Han är gift med Ruth Anna Putnam.

Kontaktpersoner, ledamöter av priskommittén

Professor Wlodek Rabinowicz, 046-222 75 95, wlodek.rabinowicz@fil.lu.se

Professor Peter Pagin, 08-16 28 13, 073-539 53 10, peter.pagin@philosophy.su.se

Länk

<http://www.fas.harvard.edu/~phildept/putnam.html>